

לכנסת, הסתדרות ועיריית פצצה ראשונה לקלפי

פועלי הבניין, אפשר להניח כי חלקה בהסתדרות הכללית ירד בהתאם — עד כי יאבד לה הרוב המוחלט. מה משתמע מאפשרות זו? ראשית: קיימת אפשרות ש"מרכז המפלגה יחליט שרק ראשית הטירו של חושיסטאן עשויות להציל את המפלגה מתבוסה קשה, ועל כן תיכרת ברית בין אשכול ואבא חושי, והמפלגה תפעיל בחודשים הקרובים את מלוא כוח האדם וההפחדה שלה. משתמעת מסקנה נוספת: נוכח הסכנה של אבדן הרוב בהסתדרות, תהיה מפא"י נאלצת להסכים בכל מחיר לכינון מערך עם אחדות העבודה. אומנם, גם דמותה של אחדות העבודה נפגעה בבחירות פועלי הבניין, שכן חלקה ירד מ-20.86% ל-18.5%, אבל היא השותף היחיד המסוגל להבטיח רוב יציב למפא"י. המצחיק הוא, שמפלה זו לא הקטינה את כוחה — שכן אפשרות ירידתה של מפא"י עצמה עד מתחת ל-50%, לא תותיר לה ברירה אלא לחזור במרץ אחרי אחדות העבודה.

אלא שמעבר לחישובים אלה מזדקרת השאלה: האם יירד תן של מפא"י ואחדות העבודה לא באה לבטא את מחאת הפועלים נגד המערך? אנשי מפ"ם סבורים כי אומנם כן הוא הדבר, והם מצביעים על העבודה שאחוזיהם בעוגה גדלו כמעט בדיוק באותה מידה שהצטמצם חלקה של אחדות העבודה. כלומר: חלה גדידה של קולות מן המפלגה הדוגלת במערך, אל המפלגה שהתנגדה לו.

★ ★ ★

מה העלה את מק"י?

אפשר לכסב, על כן, שאם נכונה ההנחה שתוצאות הבחירות להסתדרות פועלי הבניין מנבאות את הצפוי בבחירות הכלליות להסתדרות, כי אז נכונה למפא"י ולאחדות העבודה ירידה, ועליה למפ"ם. גורם נוסף העשוי להגיד את ירידת מפא"י: הופעת מן היסוד ברשימה נפרדת. דילול הופעת סיעת תכלת לבן של חירות עשויה לגרום מכוחה של אחדות העבודה.

נקודה אחרת הראויה לתשומת לב: מק"י. לפני שנספרו הקולות רווחה ההנחה, כי מפלגה זו תבזיר את כוחה ב-5% ברחות. היא עלתה ב-1.1% על כן. את הנצחון הגדול ביותר ניבאו לה בין הערבים — כדאי כ-20% מכלל

פועל בניין מצביע

מה זה אומר?

המוזכר לאיים, שאם לא תזכה מפא"י ברוב — תוקטן מיכ"ס העבודה ליישוב כולו. בשרות, למשל, קיבלה מפא"י 131 קולות מתוך 136 קולות אפשריים. בחצור שבגליל קיבלה מפא"י 113 מתוך 200. כאשר הצליחה מפ"ם לגייס עשרה פועלים מקומיים שיחתמו על רשימתה, כדי להגישה לבחירות העירוניות, הופעל לחץ זה כבד על העשרה, שבינם הבחירות העירוניות, תופעל לחץ זה כבד על העשרה.

אותו סוג של נצחון קיבלה מפא"י בחיפה, שם גדל ה"אחוז שלה מ-49 ל-50.1%. כי בחיפה שולט המנגנון של אבא חושי. אחת התחבולות הפשוטות ביותר להפעלת טירור על מצביעי היתר הקמת קלפיות במקומות העבודה. לכן היה בחיפה מספר הקלפיות הגדול ביותר בארץ: 31 קלפיות

1965 היא שנת בחירות השבוע הטילו פועלי בניין

המפלגות בישראל לא הספיקו עדיין לרכוש מוחות אלקטרוניים יקרים. תחת זאת אפשר היה לשמוע ה"שבוע את מוחות העסקנים עובדים כמו מכונה משר"מנה, כדי למצוא חשובה גדולה: מה פירוש ה"תוצאות של הבחירות להסתדרות פועלי הבניין?

מראש היה מוסכם, כי בחירות אלה הן מיבחן ראשון, מידגם אשר יורה על מה צפוי במבחן הכללי של שנת הבחירות 1965. בארצות הברית, שם נערכות בחירות מוקדמות לקביעת המועמדים לנשיאות, נהוג לומר: "איך מדינת מדינת תצביע — כך תצביע הארץ כולה." כי מדי שנת בחירות מייצגת את הבחירות המוקדמות הראשונות בארצות הברית, ומקובל לחשוב כי תוצאות בחירות אלה מבשרות את תוצאות הבחירות הסופיות.

היתרה שהמוחות במרכזי המפלגות ניסו השבוע לפתור הייתה: האומנם יצביעו כל ימתי המבחרים במדינה כשם ש"הצביעו פועלי הבניין? המומחים של מפ"ם קיוו שכן: עס"קני מפא"י התחילו מן הרעיון.

★ ★ ★

נעלם הפחד — ירד האחוז

החליטה מפא"י לערוך בחירות אלה, בעוד שהיא מתנגדת לבחירות באיגודים מקצועיים אחרים? באיגוד עובדי המדינה, למשל, נערכו הבחירות האחרונות לפני 14 שנה, ומפא"י מתנגדת בכל תוקף לעריכת בחירות חדשות. התשר"ב היתה ברורה: כי מצבם של פועלי הבניין הוא ככי טוב. הם נהנים מתעסוקה מלאה בשכר גבוה, מצבם הכללי ה"שפר. מפא"י האמינה כי פועלי הבניין יכירו לה טובה על השיגוש, יתנו לה אפילו יותר מ-47.8% של הקולות שהיו לה בבחירות הקודמות ב-1959. ומכיוון שגם מפא"י קיבלה את ההנחה, שלתוצאות בחירות אלה תהיה השפעה פסיכית לוגית עמוקה על ההצבעה בבחירות הבאות להסתדרות, ל"כנסת ולעירייה, פעלה למען עריכתן.

אבל במקום נצחון — ספגה תבוסה. היא ירדה מ-47.8% ל-44.8%. כיצד קרה הדבר? ההסבר הכללי הוא פשוט: אותה גאות כלכלית השוררת בענף הבנייה הגבירה את בט"חונת האיש של הפועלים. במשך חמש השנים שעברו מאז הבחירות הקודמות, השתחררו פועלי-בניין רבים מן הפחד

המלייבחנו הראשון

הקולות הערביים. למעשה זכתה ב-12% בלבד מקולות אלה. בנצרת אף נפל חלקה, בעוד שחלקה של מפ"ם עלה.

יש לכך שתי סיבות:

- פועלי-בניין רבים, שהיו מצביעים עבור מק"י, אינם רשומים כחברי ההסתדרות;
- חלק לא-מבוטל מן הפועלים הערביים, החיים באזור רים עבריים, הגיע למסקנה כי במדינת ישראל יש לו סי"כיים טובים יותר להתקדם בעזרת מפלגה שמאלית-ציונית. הקו הערבי הלאומי של חלק מהנהגת מק"י (ראה עמודים 20-21) אינו ניראה לאותם פועלים צעירים, אולם כאשר ייערכו הבחירות לכנסת, יסתבר כי בכל זאת גדל כוחה של מק"י ברחוב הערבי. שכן רחוב זה מורכב ברובו המכריע מתושבים הרגישים לתופעות של הפליה לאומית, ומק"י הינה המוצא החוקי היחיד להתמרמרותו.

באיו מידה נכונים כל החישובים האלה? קשה אפילו למוח אלקטרוני להשיב על כך בוודאות מוחלטת. זאת יוכלו לעשות רק הבוחרים עצמם. ההזדמנות הבאה: הבחירות להסתדרות הכללית, בי"ב באי הקרוב.

בשביל 4200 בוחרים, לעומת 15 קלפיות בשביל 3500 ה"מצביעים של תל-אביב. החשבון השקוף: במקום-העבודה קל יותר להפעיל לחץ על הפועל. מסבירים לו, כי גם אם אי-אפשר לדעת בדיוק בעד מי הצביע — ולרוב מסבירים לו את ההיפך, כאילו קל לדעת — הרי אם מראה סיכום באותו מקום-עבודה. מכיוון שבחיפה מהווה סולל-בונה גורם נכבד מאוד בשוק הבנייה, ואנשי חושי שולטים בהסתדרות ובשלכות-העבודה, חושש הפועל החיפאי להסתכר.

★ ★ ★

מהאה נגד המערך?

מכיוון שהבחירות האחרונות להסתדרות פועלי ה"בניין נערכו יחד עם הבחירות הכלליות להסתדרות, אפשר להניח כי אותו יחס בין תוצאות שתי ההצבעות יישמר גם בבחירות הקרובות. כאשר קיבלה מפא"י 47.8% בקרב פועלי הבניין ב-1959, היא קיבלה 55% בבחירות להסתדרות הכללית. אם ירד הפעם חלקה ל-44.8% בקרב

שהטילו עליהם הבוסים של מפא"י. הם לא חששו מפני פיתרון — כי ידעו שמיד ירד למצוא עבודה אחרת, בענף הסובל מחוסר ידיים-עובדות, ופועלים ערביים, שהיו תלויים קודם לכן בחסדי המושל הצבאי כדי לקבל רשיון-עבודה, שוחררו בינתיים מצורך זה.

הדבר בלט בעיקר בערים הגדולות, שם קשה יותר להפ"חיד. בתל-אביב ירד חלקה של מפא"י מ-50.1% ל-38%. ב"ירושלים: מ-48% ל-39%. בטבריה, שנחשבה תמיד כמייצר של מפא"י: מ-57% ל-48%. בבאר-שבע, שבמשך השנים ה"אחרונות נפתחה גם בפני חברות קולניות פרטיות, שאינן משמשות מנוף להשתלטות מפא"יית, ירד חלקה של המפ"לגה מ-41% ל-33%. באזורים הערביים בכללותם ירדה מפא"י מ-68% ל-48%.

המקומות בהם שמרה מפא"י על שליטתה, או אף הגדילה את האחוז שלה בקרב המצביעים, מחזקים עוד יותר את ההסבר הזה. כי מפא"י שמרה על כוחה, או התעצמה, דווקא בעיריות-הפיתוח הקטנות, שם קיים פיקוח ישיג של מנהל-העבודה, או האצבעה במנגנון, על הפועל. שם יכול

המנצחים: פעילי מפ"ם רוזנברג וזיידר הפגנה נגד המערך?

שדה-הקרב: בניין בתל-אביב אות להפעלת לחץ וטרור?